

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
165/2021	Fylkesrådet	22.06.2021

Høring - Søknad om økt vannuttak fra Mølnelva i Bodø kommune

Sammendrag

Fylkesrådet viser til søknad fra Salten Smolt AS om tillatelse til økt vannuttak og endret regime for minstevannføring i Mølnelva. Fylkesrådet mener at konsekvenser for allmenne interesser og naturmangfold er for dårlig opplyst til at det kan gis konsesjon på nåværende tidspunkt. Fylkesrådet mener at disse forholdene må avklares før det kan fattes vedtak i saken.

Dersom NVE likevel velger å gi konsesjon mener fylkesrådet at det må sikres at endringene ikke medfører negative konsekvenser for drikkevann, elvemusling og ørret. Det må vurderes avbøtende tiltak for friluftslivsinteresser ved Gardsvatnet og Mølnelva.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt en søknad fra Salten Smolt AS om økt vannuttak og endret minstevannføringsregime i Mølnelva på høring. Frist for uttalelser var 07.05.2021, men fylkeskommunen har fått utsatt frist til 23.06.2021.

Salten Smolt har konsesjon til regulering av Gardsvatnet mellom 110,7 og 109,7 moh., med slipp av minstevannføring fra Gardsvatnet på 260 l/s om sommeren og 160 l/s om vinteren. De har også konsesjon til uttak på ca. 270 l/s med vann fra Mølnelva ved Mølnfossen. Det er i dag ikke krav om slipp av minstevannføring fra inntaket i Mølnelva og ned til sjøen. Se figur 1 og 2.

Salten Smolt AS skal utvide sin produksjon i Breivika. De søker derfor om å endre regime for minstevannføring fra Gardsvatnet slik at det slippes 67 l/s når Gardsvatnet når 110 moh. og ned til laveste tillatte vannstand på 109,7 moh. De søker også om å øke vannuttaket fra Mølnelva fra 270 l/s til potensielt 1000 l/s, med et maksimalt gjennomsnittlig uttak på 500 l/s gjennom året.

Fylkeskommunen forstår søknaden slik at de omsøkte endringene kun vil gjelde for tørre perioder og krisesituasjoner med utfall av pumpestasjon for sjøvann. Dette er imidlertid dårlig beskrevet i søknaden. Fylkeskommunen forutsetter derfor at gjeldende minstevannføringsregime vil forbli som det er i dag under normale forhold.

Tabell 1 gir en oversikt over de omsøkte endringene for vannuttak og minstevannføringslipp.

Tabell 1 Oversikt over omsøkte endringer

	Gjeldende konsesjon	Omsøkte endringer
Regulering Gardsvatnet Minstevannføring fra Gardsvatnet	Mellom 110,7 og 109,7 moh. Sommer: 260 l/s. Vinter: 160 l/s.	Ingen endringer. Slipp av (260 / 160 l/s) til 110 moh. nås. Etter dette slippes 67 l/s ned til 109,7 moh.
Vannuttak fra Mølnelva	Ca. 270 l/s.	Inntil 1000 l/s kun i krisesituasjoner. Maks gjennomsnittlig uttak på 500 l/s over året. Minimumsuttak på 67 l/s kun i perioder med ekstrem tørke.

Det er store variasjoner i nedbørsmengder og vann i vassdraget gjennom året. Grunnet tørre perioder har søker tidligere fått dispensasjon for å gå under tillatt vannstand for Gardsvatnet i 2018 og 2021. Søker har nylig valgt å gjennomføre en utbygging med RAS-anlegg slik at anlegget har lavere vannforbruk og driften blir mindre sårbar for disse svingningene.

Breivik ligger på sørsiden av Skjerstadvfjorden, ca. 25 km nord for Misvær. Gardsvatnet er det siste av flere vann som ligger i Breivikdalen og Mølnelva går fra Gardsvatnet og ned til Skjerstadvfjorden. Se figur 1 og figur 2.

Figur 1 Plassering av Breivika på Sørsiden av Skjerstadvfjorden.

Figur 2 Viser plassering av demning, vanninntak, vannledning og smoltanlegget i Breivika (fra søknad). Minstevannføringsstrekning, som også er leveområde for elvemusling, er mellom demning ved Gardsvatnet og vanninntaket i Mølnfossen. Strekningen nedstrøms Mølnfossen er uten minstevannføring.

Problemstilling

Saken gjelder endringer i regime for slipp av vann fra Gardsvatnet og økt vannuttak fra Mølnelva. Det søkes ikke om endringer av inntak og rørtrasé. Formålet er å legge til rette for økt produksjon av settefisk i Breivika og bedre forholdene for naturmangfoldet i Mølnelva.

Det søkes om å halvere minstevannføringen fra Gardsvatnet i tørre perioder. Dette kan sikre en jevnere vannføring i lengre perioder med lite vann i vassdraget, men vil også gi en lavere vannføring enn dagens regime. Formålet er unngå bunnfrysing med tilhørende konsekvenser for elvemusling, ørret og drift av settefiskanlegget. Det er også et mål å unngå risiko for et nedtappet magasin i tørre perioder. Endret minstevannføringsregime i Mølnelva kan gi konsekvenser for bestanden med ørret og den relativt store bestanden med elvemusling i elven. Elvemusling er en rødlistet art registrert som sårbar (VU) av artsdatbanken. Søknaden beskriver ikke konsekvensene en redusert vannføring kan ha på elvemusling og ørret.

Det søkes også om å øke vannuttaket fra Mølnelva. Dette for å opprettholde drift med bruk av ferskvann i kortere perioder dersom pumpestasjon for sjøvann er ute av drift. Det er uklart om endringene bare vil gjelde i unntakstilfeller, eller om søker ønsker at det omsøkte økte uttaket vil bli den nye normalen.

Høringsuttalelser fra andre parter

Uttalelsene kan leses i sin helhet på NVE sine nettsider for konsesjonssaker.

Bodø kommune uttaler følgende:

Etter det vi forstår vil tiltaket bidra til å forhindre bunnfrysing samt jevnere tilsig av vann i vassdraget. Etter vår oppfatning er dette bare positivt for vassdraget. Vi forutsetter ellers at ikke bestanden med elvemusling blir påvirket negativt.

Mattilsynet uttaler følgende:

Breivik vannverk har i dag et brønnuttak like ved Mølnelva, nedstrøms Salten Smolt AS. Større mengder uttak av vann fra denne elva vil kunne påvirke grunnvannsnivået i eksisterende brønn. Mattilsynet er informert om at inntaket til Breivik vannverk skal flyttes fra området. Til ny kilde tas i bruk har vannverket en annen midlertidig vannforsyning. Ekstra uttak av vann fra Mølnelva vil derfor ikke påvirke den midlertidige vannkilden eller det nye permanente vannkilden ved Breivik Vannverk. Mattilsynet har derfor ingen innvendinger til dette uttaket med hensyn til sikker levering av trygt drikkevann.

Tove Fagerhøi og Marianne Kristensen, Beboere i Breivika (beskrivelse av uttalelsen)

Uttalelsen gir et svært ulikt bilde av utførte og planlagte tiltak i Breivika sammenliknet med informasjonen som legges frem i søknaden. Dette gjelder blant annet overholdelse av dagens konsesjonsvilkår og konsekvenser av gjennomførte tiltak for naturmangfold, drikkevann og friluftsliv. Uttalelsen er svært kritisk til endringene og fokuserer på mulige nye konsekvenser for drikkevannsforsyning, elvemusling, friluftslivsinteresser og naturmangfold.

Drøfting

Sammenliknet med dagens regime vil endringene legge til rette for et mer fleksibelt system for drift av settefiskanlegget og at man kan unngå bunnfrysing i lengre tørre perioder. Søknaden opplyser ikke om i hvilken grad bunnfrysing er et problem i dag. Endringene vil medføre en lavere vannføring i tørre perioder sammenliknet med dagens regime.

Søknaden beskriver i svært liten grad konsekvensene av de omsøkte endringene for naturmangfold og allmenne interesser. Eksempel på tema som burde vært beskrevet er; konsekvenser for bruk av Gardsvatnet som reservevannkilde for Breivika frem til ny vannforsyning er på plass, konsekvenser av lavere vannføring for ørret og elvemusling, og konsekvenser av endret regulering av Gardsvatnet for friluftslivsinteresser.

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at «offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.» Det skal altså foreligge kunnskap om både om status og konsekvenser av tiltak før det fattes vedtak.

Det er en klar mangel ved søknaden at den i liten grad beskriver eksisterende bruk, naturverdier i området og konsekvensene endringene kan få for disse. Dette gjør det vanskelig å ta stilling til søknaden. Et vedtak basert på søknaden vil trolig ikke tilfredsstillende naturmangfoldlovens krav om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Det vurderes at NVE ikke burde sendt saken på høring med et mangelfullt kunnskapsgrunnlag.

Forventede klimaendringer kan medføre en mer uforutsigbar vannføring i vassdraget og lengre tørkeperioder, og dermed behov for et mer fleksibelt regime for minstevannføring. Endringer må imidlertid være basert på kunnskap. Det anbefales derfor ikke å gi konsesjon til de omsøkte endringene før konsekvensene av endringene er avklart.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet ser at søker har behov for å tilpasse fremtidig drift til variasjoner i vassdraget og forventede klimaendringer.

Fylkesrådet er opptatt av at naturressursene i Nordland skal komme lokalsamfunnene til gode og bidra til verdiskapning. Dette fordrer imidlertid at søknader er godt opplyste og gir en tydelig beskrivelse av konsekvenser og mulige avbøtende tiltak knyttet til søknaden.

Fylkesrådet mener at konsekvensene av de omsøkte endringene er for dårlig opplyst til at det kan gis konsesjon på nåværende tidspunkt. Dette i henhold til kravet i naturmangfoldloven § 8 om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Fylkesrådet ber derfor NVE om å sørge for at konsekvenser for allmenne interesser og naturmangfold avklares før vedtak fattes i saken.

Medvirkning

Medvirkningsrådene har fått mulighet til å uttale seg ved at saken er sendt til medvirkning@nfk.no. Saken vurderes imidlertid til ikke å direkte berøre medvirkningsorganenes interesseområder.

Konsekvenser

Saken vurderes å ikke ha økonomiske eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har ingen miljømessige eller likestillingsmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Når det gjelder konsekvenser for miljø/klima, folkehelse og andre relevante forhold vises det til selve saken.

Vedtakskompetanse

Det vises til Fylkesting-sak 31/2020 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt. 3.26, heter at «Myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon, påklage vedtak og fremme innsigelse til andre vassdragsinngrep og –anlegg (jf. lovens § 3 punkt a og b) etter lovens § 8, delegeres til fylkesrådet.»

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet viser til søknad fra Salten Smolt AS om tillatelse til økt vannuttak og endret regime for minstevannføring i Mølnelva. Fylkesrådet mener at konsekvenser for allmenne interesser og naturmangfold er for dårlig opplyst til at det kan gis konsesjon på nåværende tidspunkt. Fylkesrådet mener at disse forholdene må avklares før det kan fattes vedtak i saken.
2. Fylkesrådet ber Norges vassdrags- og energidirektorat om å sørge for at konsekvenser for allmenne interesser og naturmangfold avklares før vedtak fattes i saken.
3. Dersom Norges vassdrags- og energidirektorat likevel gir konsesjon ber fylkesrådet om at endringene ikke medfører negative konsekvenser for drikkevann, elvemusling og ørret. Videre må avbøtende tiltak for friluftslivsinteresser ved Gardsvatnet og Mølnelva vurderes.

Bodø den 06.02.2021
Kirsti Saxi
fylkesråd for kultur, klima og miljø
sign

22.06.2021 Fylkesrådet
FRÅD-165/2021

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt